

An initiative by **ed/tage**

Ministry of Health and
Medical Education (Iran)

Deputy of Research & Technology
Secretariat of National Committee for
Ethics in Biomedical Research (NREC)

Ehsan Shamsi Gooshki MD/Ph.D.
Secretary of NREC, MOHME
Assistant Professor of Medical Ethics, TUMS

نمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی فصل اول: اسامی نویسندگان

ه‌ی (۱-۱) شخصی نویسنده (یا یکی از نویسندگان) مقاله محسوب می‌شود که **هر سه معیار** زیر را
 نته باشد:

سه قابل توجهی در حداقل یکی از فعالیت‌های زیر داشته باشد:

- ارایه‌ی ایده پژوهشی یا طراحی مطالعه،**
- جمع‌آوری داده‌ها،**
- آنالیز و تفسیر.**

در **نوشتن مقاله** به صورت نوشتن پیش‌نویس مقاله و یا مرور نقادانه آن که منجر به اصلاح محتوای
 می مقاله گردد، نقش داشته باشد.

مقاله‌ی **نهایی شده** را **مطالعه و تأیید** کرده باشد.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی فصل اول: اسامی نویسندگان

ماده ۱:

ماده ۱: در مواردی که فرد یا افرادی سهم قابل توجهی در فرآیند پژوهش یا نگارش مقاله داشته‌اند به وی که به نظر می‌رسد شایستگی درج نام به‌عنوان یکی از نویسندگان را داشته باشند، اما تمامی سه بار فوق در مورد آنها صادق نمی‌باشد، درج نام این فرد یا افراد به‌عنوان نویسنده با **درخواست** **توب نویسنده‌ی مسؤؤل** و در صورت تأیید **کمیته‌ی اخلاق دانشگاه** یا مؤسسه‌ی محل انجام پژوهش مانع است. نویسنده‌ی مسؤؤل موظف است که از **موافقت دیگر نویسندگان** دست نوشته با اضافه شدن نام این فرد یا افراد اطمینان حاصل کند.

ماده ۲: اشخاص حقوقی و تیم‌های پژوهشی نیز مشمول معیارهای این ماده می‌گردند.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی فصل اول: اسامی نویسندگان

ه. ۱-۲) نام تمامی اشخاصی که معیارهای نویسندگی مقاله (منطبق با ماده‌ی یک این راهنما) را ند باید به عنوان نویسنده در بخش نویسندگان مقاله آورده شود، **حتی** اگر **همکاری** خود را با آن کز یا تیم پژوهشی **قطع** کرده باشند.

ه. ۱-۳) افرادی که معیارهای نویسندگی مقاله بر طبق ماده‌ی یک این راهنما را ندارند، **نباید به وان نویسنده** معرفی شوند.

ه. ۱-۴) **تمامی نویسندگان** باید **مسئولیت محتوای مقاله** را در کلیه‌ی زمینه‌های زیر بپذیرند:
۱. **صحت** مطالب مندرج در مقاله ،

۲. **پایبندی به راهنماهای اخلاقی عمومی** و اختصاصی کشور در حفاظت از آزمودنی انسانی یا حیوانات در مطالعه‌ی انجام شده،

۳. **اظهار تعارض منافع احتمالی** خود بصورت **مکتوب** در هنگام ارسال مقاله.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی فصل اول:

اسامی نویسندگان

هی ۵-۱) در پژوهش‌های بزرگ که توسط یک تیم پژوهشی انجام شده‌اند و نقش نویسندگان در یاد مقاله بسیار تخصصی بوده است، سهم و مسؤولیت هر یک از نویسندگان می‌تواند محدود به سمت تخصصی مربوط به خود وی گردد. در این موارد **پژوهشگر یا پژوهشگران اصلی**، **فردی** را که **مسؤولیت کلیت مقاله** را خواهد داشت، تعیین خواهند کرد.

هی ۶-۱) **ترتیب نامها** در بخش نویسندگان مقاله **براساس میزان مشارکت** هر یک از افراد و از طریق **فق جمعی** آنان مشخص می‌گردد. فردی که بیشترین سهم را در مطالعه و نگارش دست‌نوشته داشته است، نویسنده‌ی اول خواهد بود.

بهره: **جایگاه یا سطح علمی نویسندگان** مقاله تأثیری در ترتیب نام نویسندگان نخواهد داشت.

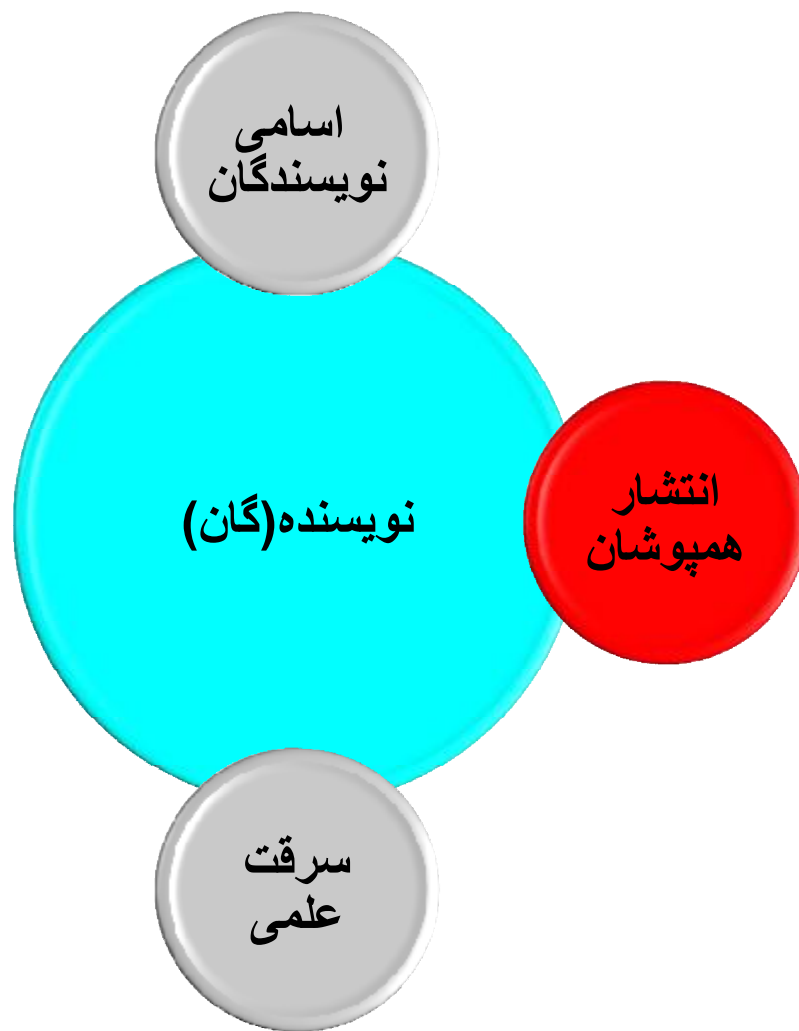
راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی فصل اول: اسامی نویسندگان

هی ۷-۱) عدم توافق نویسندگان در مورد **ترتیب نامشان** در مقاله به **درخواست** هر یک از ایشان در برای پژوهشی دپارتمان، مرکز تحقیقات، دانشکده یا مؤسسه‌ی محل اجرای طرح مربوطه مطرح گردد و **اتخاذ تصمیم** می‌شود.

هی ۸-۱) نام کلیه‌ی افرادی که سهمی قابل توجهی در اجرای مطالعه یا نگارش مقاله داشته‌اند اما بارهای درج نام در بخش نویسندگان مقاله را ندارند، در بخش **تقدیر و تشکر** با ذکر نوع مشارکت، **ده** می‌شود.

هی ۹-۱) **ذکر انتساب غیرواقعی (صوری)** به مؤسسه، مرکز یا دپارتمانی که نقشی در اصل پژوهش بوطه یا در فعالیت حرفه‌ای فرد نویسنده ندارد، **نادرست** است.

مسائل مربوط به نویسنده (گان)

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل ششم: انتشارات همپوشان

هـ (۱-۶) اگر یک نشریه چاپی یا الکترونیک دستنوشته‌ای را پیش از این منتشر کرده باشد یا در ل بررسی برای انتشار آن باشد، ارسال همان دستنوشته به نشریه دیگر یا انتشار مجدد آن رست است.

□ تبصره ۱: اگر نویسنده(گان) دستنوشته‌ای که در یک نشریه در دست بررسی برای انتشار است، تصمیم بگیرند، به هر دلیلی، آن دستنوشته را برای نشریه دیگری ارسال نمایند، باید ابتدا **انصراف** خود را از انتشار دستنوشته به صورت کتبی به نشریه اول اعلام نمایند. این کار حداکثر تا پیش از اعلام پذیرش دستنوشته برای انتشار در نشریه اول، امکان پذیر است.

□ تبصره ۲: اگر سردبیران چند نشریه تصمیم بگیرند که به‌طور هم‌زمان یا مشترک دستنوشته‌ای را منتشر کنند، در صورتی که هدف از این اقدام تأمین سلامت جامعه باشد و نیز مراتب به‌طور شفاف به خوانندگان آن نشریات اطلاع‌رسانی شود، مشروط به رعایت کلیه حقوق مادی و معنوی مرتبط، این کار بلامانع است.

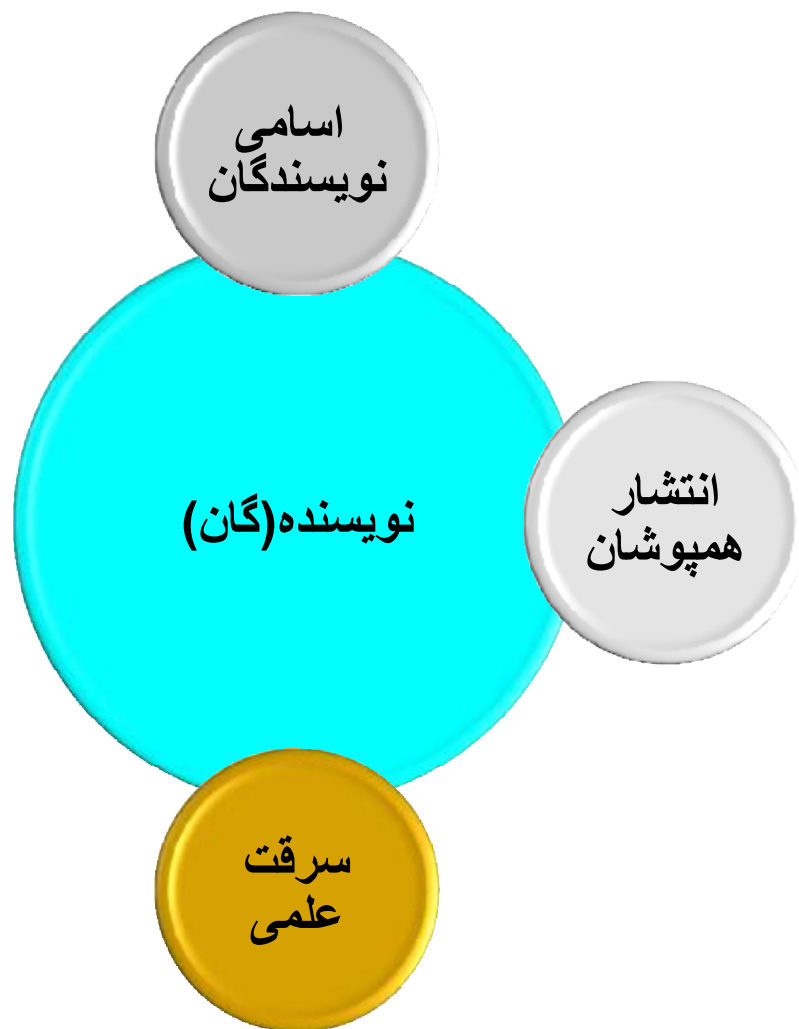
راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل ششم: انتشارات همپوشان

ه. ۲-۶) ارسال دستنوشته‌ای که حاوی حجم قابل توجهی از یک مقاله‌ی منتشر شده یا در حال سی باشد، برای بررسی جهت انتشار به عنوان مقاله‌ی علمی - پژوهشی **نا درست** است، حتی اگر به لهی قبلی **ارجاع** داده باشد و یا مقاله‌ی قبلی به نویسنده (گان) همین دستنوشته **تعلق** داشته باشد. □ تبصره: تکرار بخش « مواد و روش‌ها » در مقالات بعدی همان نویسنده (گان)، در صورت ضرورت، بلامانع است اما در هر حال ذکر مرجع لازم می‌باشد.

ه. ۳-۶) اگر مقاله‌ای پیش از این به صورت چاپی یا الکترونیک منتشر شده باشد، ارسال ترجمه‌ی ان مقاله به **زبانی دیگر** برای بررسی جهت انتشار، در صورت کسب موافقت سردبیران هر دو مجله و اع‌رسانی شفاف به خوانندگان **بلامانع** است.

مسائل مربوط به نویسنده (گان)

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی
فصل هفتم: سرقت معنوی

هـ ۱-۷) سرقت معنوی عبارت است از استفاده از تمامی یا قسمتی از مطالب یا ایده‌های منتشر شده یا منتشر نشده‌ی فرد یا افراد دیگر بدون ذکر منبع به روش مناسب یا **(بدون)** کسب اجازه در رد ضروری.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل هفتم: سرقت معنوی

- هی ۲-۷) استفاده از اصل یا ترجمه‌ی متن منتشر شده‌ی دیگران در دست نوشته باید بر طبق ضوابط ذیل انجام گیرد:
- الف) در صورت استفاده از شکل، جدول، پرسشنامه و یا بخش قابل توجهی از متن مورد نظر یا ترجمه‌ی آن، به صورت آوردن عین آن متن، باید علاوه بر آوردن متن در داخل گیومه و ذکر منبع، از مالک معنوی متن اولیه اجازه‌ی کتبی اخذ گردد.
- ب) در صورت استفاده از بخشی جزئی از متن مورد نظر یا ترجمه‌ی آن، به صورت آوردن عین آن متن، باید متن مورد نظر در داخل گیومه آورده شود و منبع آن ذکر گردد.
- ج) در صورت استفاده از متن مورد نظر یا ترجمه آن به صورت نقل به مضمون، جمع‌بندی، نتیجه‌گیری یا برداشت ایده، باید منبع آن ذکر گردد.

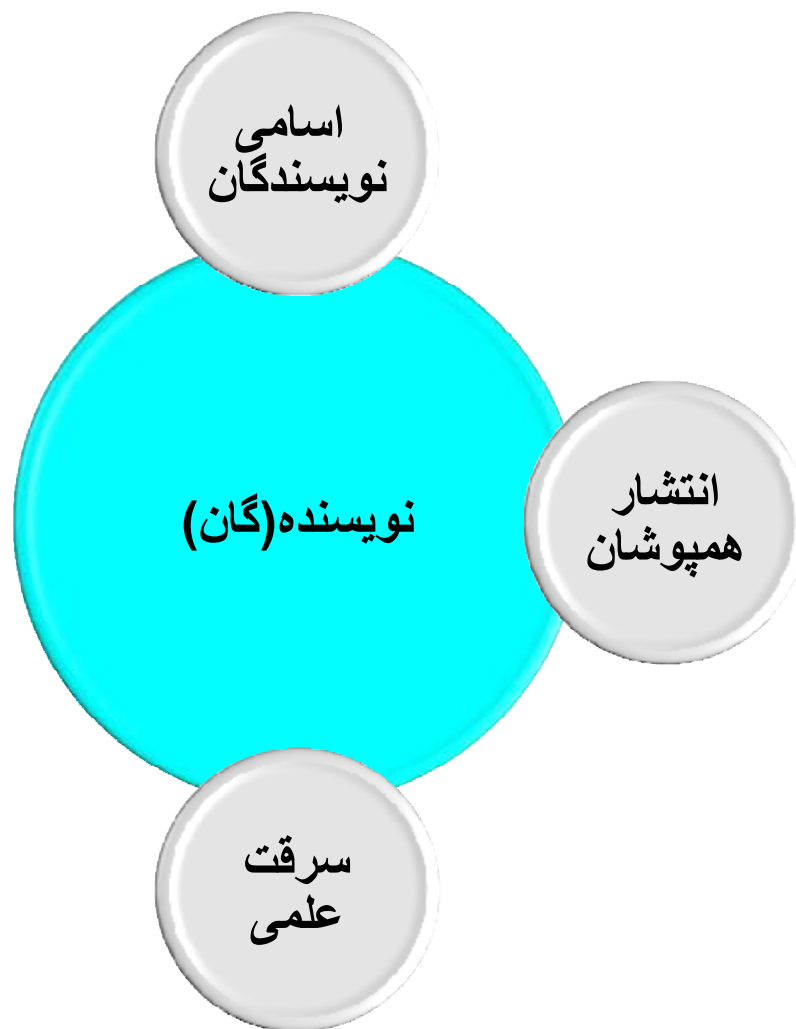
- مره‌ی ۱) اگر بخشی از متن که مورد استفاده قرار می‌گیرد، به صورت جزئی، مثلاً در حد تغییر چند کلمه یا آوردن معادل یا تغییر زمان افعال، تغییر کند، باز هم شامل موارد مربوط به آوردن عین متن (بند الف یا ب) می‌گردد.
- مره‌ی ۲) مندرجات این ماده در مورد مطالب منتشر شده‌ی قبلی خود نویسنده (گان) دستنوشته نیز صادق است.
- مره‌ی ۳) در مورد بند ج، نقل به مضمون نباید به گونه‌ای باشد که با منظور نویسنده (گان) اصلی و روح کلی نوشته‌ی آنها فات داشته باشد.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی
فصل هفتم: سرقت معنوی

ه. ۳-۷) هرگونه مدعایی که در دست‌نوشته نقل یا بیان می‌گردد یا هرگونه روش مورد استفاده در
تیبایی به نتایج، اگر جزو معرفت عمومی و واضح برای مخاطب نباشد، باید با **ذکر مرجع** باشد.

مسائل مربوط به نویسندگانه (گان)

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل یازدهم: فریبکاری

هی ۱-۱۱) فریبکاری عبارت است از هرگونه زیرپا گذاشتن یا انحراف از اصول اخلاقی پذیرفته شده در نگارش تشار آثار علمی - پژوهشی که مثال‌های ذیل را در بر می‌گیرد:

ساختن (جعل) داده‌ها یا نتایجی که مبتنی بر یک پژوهش واقعی نیستند،
دست‌کاری داده‌های حاصل از پژوهش،
سرقت معنوی،

اجتناب از ذکر عوارض نامطلوب در کارآزمایی‌های بالینی.

هی ۲-۱۱) **سردبیر** می‌تواند وقوع احتمالی فریبکاری را در دست‌نوشته‌های دریافتی جستجو نماید، اما در رت آگاهی از احتمال وقوع فریبکاری، موظف است که در مورد آن تحقیق و بررسی نماید. این **تحقیق و سی** می‌تواند به صورت درخواست توضیح از **نویسنده‌ی مسؤول** یا در صورت لزوم، انعکاس مراتب به **مؤسسه‌ی** وع وی و درخواست پیگیری از سوی آن باشد.

□ تبصره: تا پیش از محرز شدن وقوع فریبکاری نباید اشخاص غیرمرتبط از مطرح شدن احتمال آن یا بررسی‌های در حال انجام مطلع شوند.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل یازدهم: فریبکاری

هی 3-11) در صورتی که سردبیر، وقوع فریبکاری را **احراز** کند، باید بسته به شدت فریبکاری احراز شده، یک چند مورد از **اقدامات ذیل** را انجام دهد:

- 1- **خودداری از انتشار دستنوشته** (در صورتی که هنوز دستنوشته منتشر نشده است)،
 - 2- **انتشار اصلاحیه یا تکذیبیه** در شماره‌ی آتی نشریه (در صورت انتشار)،
 - 3- **اطلاع‌رسانی به مؤسسه‌ی حامی پژوهش**، رئیس یا مسؤول محل کار یا تحصیل نویسنده(گان)،
 - 4- **اجتناب از پذیرش مقالات آتی نویسنده(گان) برای مدتی معین**،
 - 5- **حذف مقالات قبلی نویسنده(گان) از سایت یا بانک اطلاعاتی نشریه**.
- بره: مورد 5 تنها در صورت وقوع بند اول (مثال یک) ماده‌ی 1-11 قابل انجام خواهد بود.

سوء رفتار های پژوهشی در انتشار یک مقاله

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل دوم: سردبیری نشریات علمی

هی ۱-۲) باید به سردبیر مجلات، **آزادی و اختیار** عمل کافی برای تصمیم‌گیری و ایفای مسئولانه‌ی ایف خود (از قبیل رد یا قبول دست‌نوشته‌های واصله) داده شود.

هی ۲-۲) سردبیر موظف است که **رازداری** را در تمامی مراحل بررسی دست‌نوشته رعایت نماید.

هی ۳-۲) بعد از اعلام تصمیم سردبیر در مورد رد یا پذیرش یک دست‌نوشته برای انتشار، باید حداقل یک نوبت درخواست **تجدید نظر** به نویسنده‌ی مسؤؤل داده شود. هر مجله باید است‌های مدونی برای بررسی این‌گونه درخواست‌ها داشته باشد.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل دوم: سردبیری نشریات علمی

ه. ۴-۲) سردبیر باید تمامی تلاش خود را برای **کشف موارد سوءرفتار** در مقالات دریافتی و برخورد سب با موارد احتمالی به کار بندد.

ه. ۵-۲) سردبیر یا هیات تحریریه باید فرد یا افرادی را برای **داوری** هر مقاله **انتخاب** کند که تا حد کن در زمینه علمی مربوطه توانا و مجرب باشند.

□ داور(ان) انتخاب شده باید فاقد هرگونه **تعارض منافع** شناخته شده در زمینه مقاله‌ی مورد داوری باشند.

ه. ۶-۲) سردبیر مسؤول است که بررسی، انتخاب و اولویت‌بندی دست‌نوشته‌های واصله برای چاپ، نحوی **بی‌طرفانه** و تنها با توجه به ویژگی‌های علمی و فنی دست‌نوشته انجام‌گیرد و عوامل نامربوط این امر تأثیری نداشته باشند

سوء رفتار های پژوهشی در انتشار یک مقاله

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل سوم: نقش و مسؤولیت داوران

ه.۱-۳) داوری که مرور همتای یک دستنوشته‌ی ارجاع شده از سوی یک مجله را قبول می‌کند، به داوری خود را به صورت **بیطرفانه** و تنها براساس ویژگی‌های علمی و فنی دستنوشته به انجام برساند باید تحت تأثیر **روابط شخصی** خود با نویسنده (گان) دستنوشته یا سایر عوامل نامربوط قرار گیرد.

ه.۲-۳) شخصی که مرور همتای یک دستنوشته به او پیشنهاد می‌شود، در صورت **وجود هر گونه رض منافع**، می‌تواند از پذیرش آن دستنوشته برای داوری امتناع کند؛ در غیر این صورت، باید تعارض

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل سوم: نقش و مسؤولیت داوران

ه.۳-۳) داوران و نویسنده(گان) دستنوشته باید از **برقراری ارتباط با یکدیگر** (در رابطه با داوری آن متنوشته) در طول فرآیند داوری، بدون کسب اجازه از سردبیر مجله‌ی مربوطه امتناع کنند.

ه.۳-۴) چنانچه داوری که یک دستنوشته را برای مرور هم‌تا پذیرفته است، خود را **واجد صلاحیت می‌یا فنی** لازم برای داوری دقیق تمامی یا بخشی از آن دستنوشته **ندانند**، باید مراتب را به اطلاع دبیر مجله برسانند.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل سوم: نقش و مسؤولیت داوران

ه‌ی ۳-۵) دستنوشته‌ای که برای مرور هم‌تا ارسال می‌گردد، باید از سوی داور نیز به عنوان یک **متن برمانه** تلقی گردد و اطلاعات مربوط به یا مندرج در آن با هیچ فرد دیگری در میان گذاشته نشود.

ر **مجاز نیست** از دستنوشته‌ی مورد داوری برای هیچ **مقصود دیگری** به جز مرور هم‌تا استفاده کند و م است بعد از پایان داوری از **نگهداری** دستنوشته به هر شکل، اجتناب نماید.

- تبصره‌ی ۱: در صورتی که داور، **مشورت** با فرد دیگری را برای داوری ضروری بداند و این مشورت متضمن افشای مطالب مندرج در مقاله باشد، این کار تنها **با کسب اجازه** از سردبیر مجله قابل انجام است.
- تبصره‌ی ۲: مفاد ماده‌ی فوق نسبت به تمامی دستنوشته‌هایی که برای مرور هم‌تا ارسال شده و داور به هر دلیل از پذیرش داوری آن خودداری کرده‌است نیز جاری می‌باشد.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل سوم: نقش و مسؤولیت داوران

ه.ی. ۳-۶) در مرور همتا، داور باید به **نقاط قوت و ضعف مقاله** توجه کند و در صورت امکان کارهایی را برای رفع اشکالات موجود به نویسنده (گان) توصیه نماید. این کار باید با **رعایت احترام استقلال فکری نویسنده (گان)** به انجام برسد.

ه.ی. ۳-۷) داور در صورت پذیرش یک دستنوشته برای مرور همتا، باید این کار را در **مهلت اعلام شده** سوی سردبیر مجله به انجام برساند.

سره: در صورتی که مهلت اعلام شده از سوی سردبیر مجله برای داور مناسب نیست، باید داور از برش مرور همتای آن دستنوشته **امتناع کند** یا در مورد مهلت دیگری با سردبیر مجله به **توافق** برسد.

ه.ی. ۳-۸) داور باید علاوه بر بررسی‌های علمی و فنی در مرور همتا، هر گونه عدم رعایت مفاد این نما را نیز به اطلاع سردبیر برساند

سوء رفتار های پژوهشی در انتشار یک مقاله

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل چهارم: تعارض منافع

هی 1-4) تعارض منافع عبارت است از وجود هرگونه منفعت مالی و غیر مالی که احتمال دارد نویسنده اور یا سردبیر را در اظهار صادقانه‌ی نظر خود تحت تأثیر قرار دهد.

□ وجود تعارض منافع به خودی خود ایرادی اخلاقی برای یک دستنوشته محسوب نمی‌شود.

«که منجر به اظهار غیر صادقانه نظر گردد»

هی 2-4) نویسنده(گان) یک دستنوشته باید هرگونه تعارض منافع خود را که از نگاه مخاطبین نییده‌است، در متن یا ذیل دستنوشته به‌طور شفاف اعلام نمایند.

□ تبصره: قرارداد میان پژوهشگر(ان) و حامی مالی پژوهش نباید متضمن منع اعلام هرگونه تعارض منافع در دستنوشته حاصله باشد.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل چهارم: تعارض منافع

ه. ۳-۴) نویسندگان) باید منابع تأمین هزینه‌های پژوهش و نگارش مقاله را به‌طور شفاف معرفی کنند.

ه. ۴-۴) اعضای هیأت تحریریه یا شورای سردبیری چنان‌چه در تصمیم‌گیری سردبیر در مورد یک متن نوشته تأثیرگذار باشند، باید به‌طور شفاف و کامل سردبیر را درباره‌ی هر گونه تعارض منافع در امر رد نظر مطلع نمایند.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل پنجم: حریم خصوصی و رازداری

۵-۱) **اطلاعات مشخص کننده هویت شخصی** آزمودنی‌ها، کارکنان محل انجام پژوهش یا هر فرد نویسندگان دستنوشته و افرادی که از آن‌ها تقدیر و تشکر می‌شود، نباید در متن دستنوشته، عهده‌ها یا هر قسمت دیگری آورده شود، مگر این‌که فرد مورد نظر یا نماینده قانونی او برای نشر آن **آگاهانه‌ی کتبی** داده باشد.

تبصره‌ی ۱: در مورد عکس افراد، پوشش باید به‌گونه‌ای باشد که منجر به **شناسایی فرد نشود** و **چشم‌ها** به تنهایی کفایت نمی‌کند، مگر آن‌که رضایت آگاهانه‌ی کتبی اخذ شده باشد.

تبصره‌ی ۲: در صورتی که انتشار دستنوشته بدون محرمانه ماندن کامل کلیه‌ی اطلاعات هویتی یا اطلاعاتی که می‌تواند منجر به کشف هویت افراد مذکور در ماده‌ی فوق شود امکان‌پذیر نباشد و اخذ رضایت نیز مقدور نباشد، رسیدگی به اصل ادعای عدم دسترسی به افراد مذکور و ضرورت انتشار اطلاعات تصمیم‌گیری در مورد انتشار آن بر **عهده‌ی کمیته‌ی اخلاق منطقه‌ای** خواهد بود.

تبصره‌ی ۲: انتشار اطلاعاتی که از پیش و بروش صحیح در دسترس عموم قرار گرفته‌اند، نیاز به اخذ آگاهانه ندارد.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل هشتم: آگهی تبلیغاتی

هـ ۱-۸) نشریه‌های علمی - پژوهشی ، اعم از چاپی و الکترونیک، باید تنها آگهی‌هایی را برای شار بپذیرند که به **ارائهی اطلاعات** در مورد واقعه، محصول یا خدمت مورد نظر بپردازند و از هرگونه ش برای تحت تأثیر قرار دادن مخاطب، با ارائهی مطالب غیر علمی و نادرست، خودداری کنند.

هـ ۲-۸) **مکان** درج آگهی تبلیغاتی نباید در مجاورت سرمقاله یا مقاله‌ای علمی باشد که به نوعی باط آن مقاله با آگهی مورد نظر را به ذهن خواننده متبادر سازد.

هـ ۳-۸) آگهی‌های تبلیغاتی باید به گونه‌ای در نشریه درج شوند که به‌خوبی از مندرجات علمی ل چاپ **متمایز** باشند.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل نهم: ویژه نامه

هی ۱-۹) ویژه نامه‌ها شماره‌هایی از نشریه‌اند که معمولاً به انتشار مجموعه مقالاتی در رابطه با موضوعی مشخص و یا مجموعه‌ی **مقالات یک همایش** به نحوی که در ارتباط با موضوعات اصلی مورد بحث در نشریه باشد، اختصاص دارند. ویژه نامه غالباً توسط منابع دیگری غیر از ناشر مجله **حمایت مالی** شود.

هی ۲-۹) **سردبیر مجله** مسؤولیت مطالب مندرج در ویژه نامه‌ها را همانند شماره‌های عادی نشریه برده دارد.

هی ۳-۹) سردبیر مجله باید اختیار ارسال هر دستنوشته‌ی مورد نظر برای انتشار در ویژه نامه را به ران مستقل و نیز حق عدم پذیرش آن‌ها را، همانند شماره‌های عادی مجله، حفظ کند. این شرایط به نویسندگان و ویراستاران ویژه نامه از قبل اطلاع داده شود.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل نهم: ویژه نامه

ه. ۴-۹) حامی مالی ویژه نامه، در صورت وجود، باید به طور شفاف در ویژه نامه مشخص شود.

ه. ۵-۹) نشر آگهی در ویژه نامه باید از سیاستی مشابه آنچه در شماره های عادی مجله اعمال شود، تبعیت کند.

ه. ۶-۹) سردبیر و میات تحریریه ی مجله نباید پاداش های شخصی یا کمک های شخصی حامیان ویژه نامه را بپذیرند.

ه. ۷-۹) انتشار مجدد در ویژه نامه باید با ارجاع به مقاله ی اصلی به طور واضح مشخص شود. ویژه نامه ها نباید نتایج یک مطالعه را دوباره منتشر کنند، اما تجدید چاپ راهنماها یا دیگر مطالب در صورت منافع سلامت عمومی با ذکر مأخذ اولیه، می تواند مناسب باشد.

ه. ۸-۹) در ویژه نامه ها باید مانند شماره های عادی، سایر مواد این راهنما رعایت شود.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی فصل دهم: انتشار کارآزمایی های بالینی

هی ۱-۱) در مطالعاتی که با همکاری پژوهشگران یا مراکزی از خارج از کشور به انجام می‌رسند، انتشار ن
شی از نتایج مطالعه به زبان فارسی نیز باید با رعایت کلیه حقوق افراد خارجی دارای حق نویسندگی یا ت
کر، بر اساس این راهنما، به انجام برسد.

هی ۱-۲) سردبیر نشریه باید تنها نتایج آن دسته از کارآزمایی‌های بالینی را برای انتشار بپذیرد که در یکی از
ت بین‌المللی و ملی ثبت شده و مجوز کمیته‌ی اخلاق مربوطه را دریافت کرده باشد. برای حصول اطمینان از رعای
ل سردبیر مجله می‌تواند سند ثبت و مجوز کمیته یا کمیته‌های اخلاقی مرتبط را به صورت کتبی از نویسنده‌ی
خواست نماید.

سره: در مطالعاتی که به صورت چند مرکزی در چند کشور به انجام می‌رسند، در صورت دریافت دستنوشته‌ی
بج کل مطالعه، سردبیر می‌تواند مجوز اخلاقی مربوط به کلیه‌ی مراکزی که مطالعه در آن‌ها انجام گرفته است را
اگانه از نویسنده (گان) درخواست کند. در صورتی که مقاله‌ای حاوی نتایج یکی از مراکز باشد، تنها مجوز اخلاقی
همان مرکز (کشور) قابل درخواست خواهد بود.

هی ۱-۳) در موارد انتشار نتایج کارآزمایی‌های بالینی که به صورت همکاری بین‌المللی به انجام رسیده‌اند، ر
ریه می‌تواند در صورت لزوم، سهم یا نقش ایفا شده‌ی هر کدام از نویسندگان در کل طرح را به صورت
خواست نماید.

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

فصل دوازدهم: سایر انواع انتشار

هی ۱-۱۲) **سردبیران کلیه نشریات علمی** مصوب کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که به صورت چاپی، همزمان چاپی و الکترونیک، و یا الکترونیک منتشر می‌شوند، مشمول کلیه مواد مرجع در این راهنما می‌گردند.

هی ۲-۱۲) در مواردی که انتشار به صورت **همزمان چاپی و الکترونیک** صورت می‌گیرد، هر دو نسخه چاپی و الکترونیک باید برای رفرانس دهی **یک آدرس واحد** داشته باشند.

هی ۳-۱۲) نگارش یک فصل یا بیشتر از کتاب‌هایی که در **قالب درسنامه** منتشر می‌شوند، مشمول تمامی مواد راهنما می‌باشد. وظایف سردبیر در این حالت، برعهده نویسنده‌ی مسؤؤل کتاب (نامی که در روی جلد مرجع است) می‌باشد.

هی ۴-۱۲) انتشار نتایج حاصل از پژوهش‌ها، پیش از آن که در نشریات دارای مرور همتا به چاپ رسیده‌اند، از طریق **رسانه‌های عمومی نادرست** است، مگر در مواردی که به واسطه‌ی اهمیت ویژه برای سلامت عمومی، انتشار تمامی یا بخشی از نتایج یک پژوهش از سوی مراجع سیاستگذار، ضروری دانسته شود.

هی ۵-۱۲) اگر **خلاصه مقاله‌ای که به همایشی** ارسال می‌گردد، **قبلاً** به صورت خلاصه یا مقاله‌ی کامل **منتشر** شده باشد، باید مراتب به اطلاع دبیر کنگره رسانده شود.

دستور العمل رسیدگی به تخلفات پژوهشی

تعاریف

ماده ۱: تعاریف

- ۱-۱- تخلف پژوهشی عبارت است از هرگونه تخلف از ضوابط، مقررات، راهنماها، دستورالعمل ها و کدهای حفاظت از آزموذنی انسانی مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در طراحی، اجرا و انتشار نتایج پژوهش های زیست پزشکی و سوء استفاده از مالکیت معنوی یافته های پژوهشی نظری و عملی دیگران .
- ۲-۱- کمیته های ذیصلاح برای بررسی تخلفات پژوهشی عبارتند از:
 - الف- کمیته ملی اخلاق در پژوهش های زیست- پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که از این پس در این دستورالعمل به اختصار کمیته ملی نامیده می شود.
 - ب- کمیته های دانشگاهی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی دانشگاه ها و مؤسسات تابعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که بر اساس آیین نامه سطح بندی و شرح وظایف کمیته های اخلاق در پژوهش تشکیل و از دبیرخانه کمیته ملی اعتبارنامه تاسیس کمیته در سطح دانشگاهی دریافت کرده باشند، از این پس در این دستورالعمل به اختصار کمیته دانشگاهی نامیده می شوند.
- ۳-۱- مراجع ذیصلاح عبارتند از مراجع داخل و خارج دانشگاه های علوم پزشکی که تخلفات پژوهشی پس از محررز شدن جهت پیگیری های لازم حسب مورد، می تواند توسط کمیته اخلاق در پژوهش ذیصلاح موضوع بند ۲-۱ ماده یک به یک یا بیشتر از آنها ارجاع شود. این مراجع شامل هیأت های رسیدگی به تخلفات اعضای هیأت علمی، هیأت های رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان، کمیته های انضباطی دانشجویان، سازمان های حرفه ای از جمله سازمان نظام پزشکی، نظام پرستاری، دانشگاه ها و مؤسسات آموزشی و یا تحقیقاتی و یا سازمان یا نهاد متبوع متخلف اعم از داخلی یا خارجی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، هیات های گزینش استاد و دانشجو، هیات های جذب اعضای هیات علمی و هیات های ممیزه دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی می باشد.

مصادیق

مصادیق تخلفات پژوهشی از حیث توالی در روند انجام پژوهش به سه دسته کلی تقسیم می شوند:

۱-۲- تخلفات پیش از شروع مراحل انجام پژوهش، که عمدتاً در طراحی طرحنامه یا پروتکل صورت می گیرد و می تواند شامل مواردی از جمله موضوعات زیر می باشد:

الف) عدم ثبت طرحنامه پژوهش های زیست پزشکی با هر نام و عنوان از جمله طرح، طرح تحقیقاتی، پژوهش، مطالعه، پایان نامه و مانند آنها در دانشگاه یا موسسه مربوطه.

ب) عدم اخذ مجوز کمیته اخلاق در پژوهش.

ج) عدم ثبت کارآزمایی های بالینی در سامانه ثبت ملی کارآزمایی های بالینی ایران.

د) عدم اخذ مجوزهای لازم از سازمان غذا و دارو در مورد مطالعات بالینی مرتبط با داروها و سایر فرآورده ها.

ز) استفاده از ایده های پژوهشی سایرین بدون رعایت حقوق مالکیت فکری.

ط) عدم رعایت مقررات و ضوابط اداری و کدهای اخلاقی در انتخاب حامی مالی یا انعقاد قرارداد های مربوطه.

و) عدم رعایت موازین اخلاق نشر در تهیه طرحنامه پژوهش.

ه) عدم آشکارسازی حمایت کنندگان پژوهش.

ی) عدم شفاف سازی یا عدم بیان وجود هرگونه تعارض منافع مجریان یا همکاران برای انجام پژوهش.

مصادیق

۲-۲- تخلفات حین انجام پژوهش که شامل نقض یا تخلف از مفاد کلیه کدهای اخلاقی عمومی و اختصاصی مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به ویژه کدهای حفاظت از آزمودنی انسانی در پژوهش های علوم پزشکی بوده و می تواند از جمله شامل موارد زیر باشد:

الف) عدم اخذ رضایت آگاهانه معتبر و مبتنی بر ارائه صحیح اطلاعات پژوهش و عدم اطمینان از درک درست موارد توسط شرکت کنندگان در پژوهش.

ب) هرگونه پنهان کاری مانند عدم گزارش عوارض جانبی و مخاطرات جدی بر شرکت کنندگان حین اجرای طرح.

ج) هرگونه نقض محرمانگی و افشای داده ها و اطلاعات مربوط به شرکت کنندگان در مطالعه.

د) عدم وفاداری به مندرجات طرحنامه و عدم کسب موافقت مجدد کمیته اخلاق در صورت تغییر در طرحنامه، مانند

تغییر در شاخص های ورود و خروج شرکت کنندگان از مطالعه، تغییر مجری اصلی یا همکاران یا بروز مصادیقی از تعارض منافع، تغییر در مقدار و نحوه حمایت های مالی و تغییر در حامی مالی.

مصادیق

۲-۳- تخلفات پس از پایان پژوهش که عمدتاً در جریان انتشار یا تصمیم به عدم انتشار نتایج پژوهش رخ می دهد و می تواند شامل مواردی از جمله موارد زیر باشد:

الف) جعل داده که شامل ساخت، ثبت و انتشار داده یا نتایج یک تحقیق، به صورتی که تمام یا بخشی از داده یا نتایج مذکور اصلاً وجود نداشته است.

ب) تحریف داده که شامل تغییر یا حذف موثر بخشی از داده ها، مراحل و روش مطالعه، تجهیزات و مواد مورد استفاده در مطالعه و یافته های تحقیق به صورتی که با داده یا یافته های واقعی متفاوت باشد.

پ) سرقت ادبی که شامل کپی کردن کامل یا بخشی از نوشته، مقاله و یا پروپوزال یک فرد دیگر، بدون استناد و ارجاع مناسب به صاحب یا مالک معنوی آن می باشد.

ت) جعل نویسنده که شامل حذف نام فرد یا افراد حائز شرایط نویسندگی، از فهرست اسامی نویسندگان در یک نوشته علمی و اضافه کردن نام فرد یا افراد فاقد اوصاف نویسندگی بعنوان نویسنده، انتشار نتایج پژوهش بدون ذکر مشخصات مشارکت کنندگان در نوشته و یا مقاله می باشد.

مصادیق

تبصره: مصادیق تخلفات پژوهشی علاوه بر موارد تصریح شده در این دستورالعمل، شامل تخطی از سایر دستورالعمل‌های مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در حوزه اخلاق در پژوهش از جمله: مصوبات کمیته ملی، دستورالعمل تشکیل، سطح بندی و شرح وظایف کمیته های اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی مصوب ۱۳۹۳، راهنمای عمومی اخلاق در پژوهش های علوم پزشکی دارای آزمودنی انسانی در جمهوری اسلامی ایران (کدهای ۳۱ گانه) مصوب ۱۳۹۲، راهنمای اخلاقی کارآزمایی های بالینی در جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۲، راهنمای اخلاقی پژوهش بر گامت و رویان در جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۲، راهنمای اخلاقی پژوهش های ژنتیک پزشکی در جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۲، راهنمای اخلاقی پژوهش با سلول های بنیادی در جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۲، راهنمای اخلاقی پژوهش بر روی عضو و بافت انسانی در جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۲، راهنمای اخلاقی پژوهش بر گروه های آسیب پذیر در جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۲، راهنمای اختصاصی پژوهش های علوم پزشکی مرتبط با ایدز در جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹، راهنمای اخلاقی پژوهش بر حیوانات مصوب ۱۳۸۴، راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی مصوب ۱۳۸۹ و اصلاحات و الحاقات بعدی آنها می باشد.

آیین رسیدگی

ماده ۳: رسیدگی به تخلف پژوهشی با اعلام هر شخص حقیقی و حقوقی امکان پذیر است. این اعلام به صورت مکتوب به دبیرخانه کمیته ذیصلاح تقدیم می شود.

تبصره ۱: در مواردی که شکایت مربوط به تخلفات پژوهشی مستقیماً به هیات بدوی رسیدگی به تخلفات انتظامی اعضای هیات علمی واصل شود، رییس هیات بدوی وفق ماده ۱۲ آیین نامه قانون مقررات انتظامی اعضای هیات علمی می تواند موضوع را به کمیته اخلاق ارجاع نماید.

تبصره ۲: هرگاه مدعا علیه در زمان انجام تخلف در عضویت دانشگاهی نبوده، شکایت به اعتبار دانشگاه محل خدمت وی در زمان اقامه شکایت تقدیم می شود. هرگاه مدعا علیه در عضویت مؤسسه ای نبوده باید به دانشگاه محل خدمت مدعی تقدیم شود. هر گاه مدعی نیز در عضویت مؤسسه ای نباشد، دانشگاه محل اقامت مدعا علیه و هرگاه مدعا علیه مقیم ایران نباشد به دانشگاه محل اقامت مدعی تقدیم می گردد. هر گاه هیچ یک از فروض فوق جاری نباشد شکایت توسط دبیرخانه کمیته ملی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی دریافت و به یکی از کمیته های دانشگاهی تقدیم می گردد.

تبصره ۳: در موارد تعدد تخلف، تا پیش از شروع رسیدگی، صلاحیت بر اساس آخرین تخلف تعیین می گردد.

آیین رسیدگی

ماده ۴: گزارش دهنده می‌بایست حتی المقدور ضمن ارائه توصیف مکتوبی از تخلف، اطلاعات لازم از جمله مشخصات کامل و اطلاعات لازم جهت تماس با خود و مدعا علیه و شهود یا مطلعان احتمالی و سایر شواهد و مستندات به گزارش ضمیمه کند.

تبصره: در صورتی که شاکی از اعضای حقیقی کمیته اخلاق دانشگاه محل استقرار کمیته باشد، پرونده برای رسیدگی باید به کمیته علی ارسال شود.

ماده ۵: دبیرخانه کمیته اخلاق باید برای هر گزارش واصله، یک پرونده برگ شمار تشکیل داده و تمام مدارک مربوطه را در آن قرار دهد. این پرونده در رده خیلی محرمانه بوده و باید حد اعلاى محرمانگی تا انتهای رسیدگی و پس از آن حفظ شود.

ماده ۶: کمیته اخلاق مکلف است در بدو رسیدگی حقوق مدعا علیه و مراحل بررسی را به طور کامل برای وی شرح دهد.

ماده ۷: پس از ثبت شکایت در دبیرخانه کمیته اخلاق، تصمیم گیری در جلسه رسمی کمیته اخلاق دانشگاهی انجام می شود.

تبصره: مراحل اولیه رسیدگی از جمله اخذ نظر کارشناسی کارشناسان مورد تایید کمیته که دارای حکم کارشناس مشاور کمیته هستند و دعوت از مدعا علیه برای طرح موضوع و اخذ پاسخ ها و توضیحات مربوطه، می تواند قبل از طرح شکایت در کمیته اخلاق، توسط دبیر کمیته انجام پذیرد.

آیین رسیدگی

ماده ۸: بر اساس اصول قانونی امنیت و مصونیت شهروندان و منع تجسس؛ اعضا کمیته و کارشناسان مدعو مطلقاً مجاز به تجسس در زندگی خصوصی مدعا علیه نیستند. در مرحله بررسی و کارشناسی، تحقیقاتی که منجر به خدشه دار شدن آبروی مدعا علیه می شود، در غیاب قراین قوی بر وقوع تخلف، نباید انجام شود. آشکار سازی اطلاعات و شواهد و محل و نحوه دسترسی به آنها نیز باید در حداقل ممکن و محدود به افراد دخیل در فرآیند رسیدگی به تخلف و در حد رفع نیاز باشد.

ماده ۹: در راستای رسیدگی بهتر و شفافیت بیشتر، رئیس کمیته می تواند فرد یا افرادی را از درون دانشگاه یا سایر مراکز علمی برای شرکت در جلسات کمیته و یا همکاری در امور کارشناسی و تحقیق و اعلام نظر در مورد گزارشات و شکایات واصله دعوت کند. مقررات این سند در مورد مدعوین اخیر الذکر نیز لازم الرعایه است.

ماده ۱۰: اسامی اعضای کمیته و کارشناسان مدعو باید به صورت عمومی اطلاع رسانی شود. در صورتیکه مدعی یا مدعا علیه با ارائه مدارک کافی هر گونه تعارض منافع را با هریک از اعضای گروه کارشناسی یا کمیته اعلام نماید، موضوع توسط کمیته بررسی و تصمیم گیری خواهد شد. کمیته در صورت تایید تعارض منافع، برای انتخاب جایگزین، اقدام و در صورت عدم تعارض، به رسیدگی خود ادامه خواهد داد. به این موضوع باید در نظریه نهایی اشاره شود.

تبصره ۱- تعارض منافع شامل موارد زیر است:

الف: داشتن مقاله و یا پروژه تحقیقاتی مصوب مشترک با یکی از طرفین دعوا

آیین رسیدگی

ب: موارد رد دادرسی بر اساس ماده ۹۱ قانون آیین دادرسی دادگاههای انقلاب و عمومی در امور مدنی شامل:

۱. قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم از هر طبقه.
 ۲. عضو قیم یا مخدوم یکی از طرفین دعوا باشد و یا یکی از طرفین دعوا، مباشر، مسئول و یا متکفل امور عضو و یا همسر وی باشد.
 ۳. عضو یا همسر و یا فرزندان او وارث یکی از اصحاب دعوا باشد.
 ۴. عضو سابقاً در همین موضوع دعوا به هر شکل اظهار نظر کرده باشد.
 ۵. عضو یا همسر و یا فرزندان او یا یکی از طرفین دعوا، همسر و یا فرزند او در مراجع قضایی و اداری دعوی مطرح داشته باشد و یا از صدور رای قطعی کمتر از ۲ سال گذشته باشد.
 ۶. عضو و یا همسر و یا فرزند او دارای نفع شخصی در موضوع مطروح باشد.
- تبصره ۲- هر یک از اعضای کمیته یا کارشناسان باید رئیس کمیته اخلاق را از هر گونه تعارض منافع مطلع سازند. مراتب عدم تعارض منافع باید قبل از شروع بررسی توسط خود اعضاء امضاء و ثبت گردد.
- ماده ۹۱:** کارشناس یا کارشناسان در هر مورد می توانند تمام گزارش و شواهد و مدارک مرتبط را به دقت ارزیابی و نتیجه موارد را به کمیته اعلام نمایند و با مدعی و مدعا علیه جداگانه مصاحبه نمایند.

آیین رسیدگی

ماده ۱۲: در مرحله بررسی و تحقیق، مدعا علیه باید بتواند از خود دفاع کند، سؤال بپرسد، اطلاعات، شاهد و یا مدرک ارائه دهد و درخصوص اظهارات شهود و گزارش های مربوط به مراحل مختلف رسیدگی کسب اطلاع نموده، اظهارنظر و از خود دفاع کند.

تبصره ۱: مدعا علیه می تواند تقاضا کند تا افزون بر شرکت در جلسات عادی به دعوت کمیته، برای یک مرتبه در جلسه دیگری که به صورت فوق العاده برگزار خواهد شد برای دفاع از خود حضور یابد.

تبصره ۲: در صورت عدم حضور و یا پاسخ توسط مدعا علیه، کمیته گزارشی از موضوع به همراه ادله و مستندات در دسترس تهیه و با صدور نظریه کارشناسی خود وفق ماده ۲۰ به بعد این دستورالعمل، اقدام خواهد کرد.

ماده ۱۳: مدعی و مدعا علیه می توانند وکیل قانونی و مشاور اختیار نمایند. در صورت ارائه وکالت نامه رسمی، وکیل می تواند بجای موکل یا به همراه وی در جلسات بررسی و رسیدگی شرکت و پرونده وی را مطالعه و ابلاغ ها را به نشانی خود، درخواست کند. کمیته در صورت نیاز می تواند مدعی یا مدعا علیه را نیز در جلسه رسیدگی دعوت نماید.

ماده ۱۴: پرونده رسیدگی به هر شکایت باید علاوه بر اظهارنظر در خصوص ارتکاب تخلف پژوهشی و نوع تخلف، جزئیات اقداماتی که برای بررسی و تحقیق صورت گرفته و مدارک، شواهد و دلایلی که جهت بررسی استفاده یا به آنها استناد شده و مشروح دفاعیات مدعا علیه و وکیل وی و اعتراض او به گزارش ها و جزئیات تمامی مساعدت ها و کمک هایی که مدعا علیه از منابع مختلف برای انجام پژوهش دریافت نموده است را، شامل باشد.

اصول رسیدگی

ماده ۱۵: هیچ شخص حقیقی و یا حقوقی نباید به هیچ وجه در صدد تلافی نسبت به طرفین، شهود و اعضای کمیته یا کارشناسان برآید. هر گونه تخلف از این اصل باید به مراجع ذیصلاح گزارش گردد.

ماده ۱۶: تحقیق و رسیدگی به تخلفات پژوهشی باید منصفانه انجام گیرد و حقوق همه افراد و اعضای درگیر در نظر گرفته شود. هر فرد باید در تمام مراحل رسیدگی انصاف و بی طرفی را رعایت نماید.

ماده ۱۷: در تمام مراحل رسیدگی، تحقیق، تنظیم گزارش و تقدیم به کمیته ذیصلاح رسیدگی کننده، باید حد اعلاّی محرمانگی رعایت شود. در راستای جلوگیری از آشکارسازی اطلاعات، رئیس کمیته باید از همه افراد دخیل در روند بررسی موارد و شکایات، شامل اعضاء، کارشناسان، پرسنل اداری و ... تعهدنامه اخذ نماید. اصول رازداری باید به طور کامل برای شهود نیز رعایت شود.

تبصره ۱: متن تعهدنامه توسط کمیته ملی تهیه و پس از تایید دفتر مطالعات حقوقی و تنقیح قوانین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به کلیه کمیته‌ها ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۲: هیچ شخصی به جز افرادی که در این دستورالعمل تصریح شده است نباید مدعی یا مدعا علیه را بشناسد و یا از ادعای مربوطه مطلع شود. فقط در فرض تشخیص ضرورت توسط کمیته بررسی کننده برای تکمیل مراحل بررسی و تحقیق، حداقل اطلاعات لازم مطابق مفاد این دستورالعمل به شخص ثالث ارائه می شود. اطلاع شخص ثالث در ارتباط با مدعی و مدعا علیه و یا مرحله رسیدگی باید با توجه به رعایت حد اعلاّی محرمانگی باشد و شخص ثالث نسبت به اصل رازداری توجیه شده باشد. همه اطلاعات، شواهد و مستندات رسیدگی در طبقه خیلی محرمانه قرار دارد و رئیس کمیته باید برای اطمینان از این اصل اقدامات لازم را انجام دهد.

تبصره ۳: نگهداری اسناد محرمانه مربوط به تخلفات پژوهشی بر اساس آیین نامه طرز نگهداری اسناد سری و محرمانه دولتی مصوب ۱۳۵۴/۱۰/۲ هیات وزیران خواهد بود.

اصول رسیدگی

ماده ۱۸: هرگاه پس از رسیدگی، وقوع تخلف مدعاعلیه احراز نشود، وی باید بطور کامل حمایت شود. همه افراد دخیل در روند بررسی موضوع، شامل اعضای کمیته و کارشناسان و سایرین باید به اعلا درجه بکوشند تا حقوق، منصب، شغل و آبروی مدعی و مدعاعلیه تهدید نگردد. کمیته های اخلاق رسیدگی کننده؛ مسئول حفظ آبروی افراد در مسیر رسیدگی به تخلف هستند. در فرض عدم احراز تخلف، باید تلاش لازم صورت پذیرد تا خسارت های مادی و معنوی مدعاعلیه به دلیل رسیدگی به پرونده مزبور جبران شود و اقدامات لازم برای اعاده حیثیت او صورت گیرد. دانشگاه باید در حد توان خود از تلاش جهت جبران خسارت های مادی و معنوی به مدعاعلیه فروگذار ننماید.

ماده ۱۹: اگر در هر مرحله از رسیدگی ثابت شود که مدعی صداقت نداشته و قصد آزار مدعاعلیه را داشته، کمیته باید موضوع را به مراجع ذیصلاح ارجاع دهد. بدیهی است حقوق زیان دیده برای مراجعه به مرجع قانونی محفوظ است.

صدور نظریه

ماده ۲۰: کمیته پس از وصول شکایت، در جلسه ای که نباید دیرتر از دو هفته از تاریخ وصول و ثبت آن باشد، بررسی موضوع را آغاز و نظریه خود را حداکثر ۳ ماه از تاریخ وصول شکایت با ذکر دلایل و به صورت متقن صادر می‌نماید. نظریه کمیته های اخلاق در پژوهش، بعد از نهایی شدن می‌تواند مبنای صدور احکام انتظامی توسط مراجع ذیصلاح قرار گیرد.

ماده ۲۱: هر یک از اشخاص ذی‌نفع می‌تواند حداکثر ظرف دو هفته از دریافت نظریه کمیته، درخواست خود را مبنی بر رسیدگی مجدد به صورت مکتوب به دبیرخانه کمیته ملی ارائه نماید. کمیته ملی با رعایت فصول دوم، سوم و چهارم این دستورالعمل نسبت به رسیدگی و صدور نظریه اقدام خواهد نمود.

ماده ۲۲: نظریه کمیته پس از نهایی شدن جهت اتخاذ تصمیم و صدور رای به مراجع زیر اعلام خواهد شد:
الف- در مورد اعضای هیات علمی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی تابعه به هیات بدوی رسیدگی به تخلفات انتظامی اعضای هیات علمی به استناد بند ۳ ماده ۱۱ آیین نامه اجرایی قانون مقررات انتظامی هیات علمی مصوب ۱۳۶۵/۵/۵.

ب- در مورد کارمندان دستگاه‌های اجرایی، به هیات‌های رسیدگی به تخلفات اداری وفق ماده ۱۵ آیین‌نامه اجرایی قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۳/۷/۲۷.

ج- در مورد دانشجویان، به کمیته‌های انضباطی وفق تبصره ۳ ماده ۱۲ مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی با عنوان «تکمیل آیین‌نامه انضباطی دانشجویان» مصوب ۱۳۷۶/۶/۱۴.

تبصره: رسیدگی و اعلام نظریه در کمیته های اخلاق ذیصلاح رافع مسئولیت مراجع قانونی در تحقیق و بررسی و اصدار حکم جهت اعمال تنبیهات و مجازات ها نیست.

صدور نظریه

ماده ۲۳: در نظریه کمیته می بایست پس از ذکر مشخصات دقیق طرفین دعوا و حسب مورد وکلا، خلاصه ای از موضوع و موارد مطروحه، احراز تخلف و نوع یا عدم احراز آن تصریح گردد. همچنین، کمیته اخلاق در نظر کارشناسی خود، درباره نوع، تعداد، تکرار، موقعیت مرتکب، انگیزه ارتکاب تخلف، آثار آن بر آزمودنی و خدشه بر اعتماد عمومی نیز اظهار نظر خواهد کرد.

ماده ۲۴: کمیته در صورت احراز تخلف بر اساس نوع تخلف و دفعات و مراتب، می تواند علاوه بر اعلام نظریه خود به مراجع ذیصلاح موضوع بند ۱-۳ ماده ۱ این دستورالعمل، نسبت به پیشنهاد نصب ناظر مستقیم بر فعالیتهای تحقیقاتی بعدی متخلف برای مدت معین به دانشگاه و نیز جهت پیشنهاد خارج کردن مقاله و مقالاتی که از تخلف احرازی حاصل یا به آن منتج شده است از مجله محل انتشار و اعلام مراتب در همان مجله، اقدام نماید.

تبصره: کمیته در صورت احراز تخلف بر اساس نوع تخلف و دفعات و مراتب، می تواند جریمه هایی مانند: توقف ارتقا اعضای هیات علمی و یا تکرار پایان نامه دانشجویان را به مراجع ذیصلاح پیشنهاد نماید و حسب مورد، تخلف را به سایر مراجع ذیصلاح از جمله مراجع قضایی، انتظامی، حرفه ای ارسال و نتیجه را پیگیری کند.

ماده ۲۵: لازم است همه پرونده ها و نظریه های مربوط به تخلفات پژوهشی در دبیرخانه کمیته ملی ثبت شود و همه کمیته های دانشگاهی صادر کننده نظریه موظف به ارسال تصویر کامل پرونده در بر دارنده نظریه نهایی به کمیته ملی خواهند بود.

سایر مقررات

ماده ۲۶: به تخلفات پژوهشی افرادی که در هنگام تقدیم شکایت از زمره رؤسا، معاونان و اعضای هیات ریسه، اعضای هیات امنای دانشگاهها، اعضای پیوسته فرهنگستان علوم پزشکی، اعضای کمیته های اخلاق دانشگاهی، شاغلان در وزارت بهداشت با سمت معاون مدیرکل و بالاتر باشند؛ برابر مقررات و تشریفات سند حاضر در کمیته ملی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی رسیدگی می شود.

تبصره ۱: در این موارد شکایت واصله به کمیته دانشگاهی، به همراه نامه عدم صلاحیت با ذکر علت، توسط رییس کمیته اخلاق دانشگاهی به کمیته ملی اخلاق ارسال می گردد.

تبصره ۲: زوال سمت مدعا علیه پس از وصول شکایت در دبیرخانه کمیته ملی تغییری در این صلاحیت ایجاد نمی کند.

ماده ۲۷: هرگاه مدعا علیه پیش از صدور رای کمیته یکی از سمت های موضوع ماده ۲۶ را رسماً یا بعنوان سرپرست عهده دار گردد، بلافاصله پرونده برای ادامه رسیدگی و صدور رای به کمیته ملی ارسال می گردد.

ماده ۲۸: هزینه های مربوط به رسیدگی به تخلفات پژوهشی توسط معاونت های پژوهشی دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی با رعایت قوانین و مقررات مربوطه تأمین می شود.